

KANDIDAT

10028

PRØVE

POL2012 1 Teorier og modeller i politisk økonomi

Emnekode	POL2012
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	29.11.2021 09:00
Sluttid	29.11.2021 13:00
Sensurfrist	20.12.2021 23:59
PDF opprettet	30.11.2021 19:46
Opprettet av	Marius Swane Wishman

i POL2012 høst 2021**Institutt for sosiologi og statsvitenskap****POL 2012: Teorier og modeller i politisk økonomi**

Dato 29.11.2021

Eksamenstid: 09:00-13:00

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Faglig kontakt under eksamen: Marius Swane Wishman **Tlf:** 47056893

ANNEN INFORMASJON:

Skaff deg overblikk over oppgavesettet før du begynner på besvarelsen din.

Les oppgavene nøye, gjør dine egne antagelser og presiser i besvarelsen hvilke forutsetninger du har lagt til grunn i tolkning/avgrensing av oppgaven. Faglig kontaktperson skal kun kontaktes dersom det er direkte feil eller mangler i oppgavesettet. Henvend deg til en eksamensvakt hvis du ønsker å kontakte faglærer. Noter gjerne spørsmålet ditt på forhånd.

Vekting av oppgavene: Eksamen består av to deler som vektes likt.

Varslinger: Hvis det oppstår behov for å gi beskjeder til kandidatene underveis i eksamen (f.eks. ved feil i oppgavesettet), vil dette bli gjort via varslinger i Inspira. Et varsel vil dukke opp som en dialogboks på skjermen. Du kan fi igjen varselet ved å klikke på bjella øverst til høyre.

Trekk fra/avbrutt eksamen: Blir du syk under eksamen, eller av andre grunner ønsker å levere blankt/avbryte eksamen, gå til "hamburgermenyen" i øvre høyre hjørne og velg 'Lever blankt'. Dette kan ikke angres selv om prøven fremdeles er åpen.

Tilgang til besvarelse: Etter eksamen finn du besvarelsen din i arkivet i Inspira. Merk at det kan ta én virkedag før eventuelle håndtegninger vil være tilgjengelige i arkivet.

1 Del 1

Del 1

Svar på **ALLE** de følgende spørsmålene (50%):

Spørsmål 1: Forklar Ricardo's teori om leie.

Spørsmål 2: Modeller og forklar en endring i etterspørsel.

Spørsmål 3: Anta at Italia kan produsere enten 120 tonn oliven eller 7000 liter rødvin, og at Hellas kan produsere enten 80 tonn oliven eller 2000 liter rødvin. Bruk Ricardo's teori om handel til å forklare potensiell handel mellom de to landene.

Spørsmål 4: Forklar Marx's teori om fallende profi

Spørsmål 5: Hva er de vanligste analyseenhetene i den neo-klassiske tradisjonen?

Spørsmål 6: Forklar hvorfor jordreform er et sentralt første steg innen økonomisk utvikling i følge Studwell (2013).

Spørsmål 7: I følge Bates (2008), hva er problemet med det han kaller 'kontrollregimer' ('control regimes')?

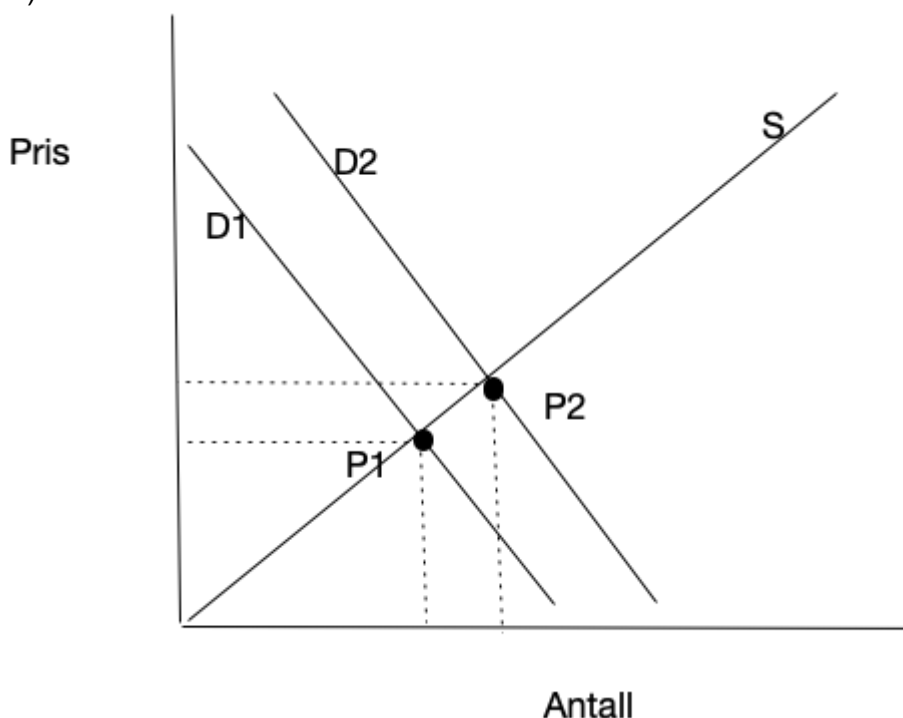
Skriv ditt svar her

1) Ricardos teori om leie går ut på at leie spiser opp kapitalvekst og dermed bremser vekst. Han mener leie er uproduktivt. Når økonomien vokser, vokser behovet for bruk av land, dermed øker leieprisene, noe som kun tjener landeierne, og blir dermed uproduktivt. Dette er fordi det hemmer vekst gjennom at det begrenser kapitalistenes mulighet til å bygge seg opp en formue og det minsker deres profitt.

Ricardo antar at det er tre klasser; landeierne, kapitalistene og arbeidere (på minstelønn, subsistence level). Ricardo mener at landeierne tar den største andel av kaken fra kapitalistene og arbeiderne, og han antar at arbeidernes lønn/profittandel allerede ligger på et minstenivå.

Når økonomien vokser, øker etterspørsel og behovet for utnyttelsen av landareal. Eksempel: Det beste jordbrukslandet er allerede i bruk, for å utnytte nytt jordbruksareal må man ta i bruk nytt, mindre produktivt areal hvor fortjenesten er mindre, noe som fører til mindre kapital til kapitalistene for å bruke på produksjonsmidler og lønn til arbeidere som skviser profittmarginene enda hardere. Når kapitalistene får mindre overskudd/profitt så demper det muligheten for å oppsamle kapital for vekst og fungerer derfor som en bremse på økonomien.

2)

Modellen viser en endring i etterspørsel (demand) fra D1 til D2. Linjen med S viser til supply (tilbud). P1 viser til pris når D1, P2 viser til pris når D2.

Det vi ser ut ifra modellen er at når etterspørselen øker, så øker prisen. Dette vises i modellen av det Marshallianske krysset som oppstår i krysningen mellom etterspørsel (demand) og tilbud (supply). Man kan observere at etterspørselslinjene D1 og D2 peker nedover mot antall (jo høyere etterspørsel, desto høyere antall), ved hjelp av S (tilbud) ser man at en økning fra D1 til D2 flytter krysningspunktet mot høyre, og dermed oppover. Dette vil resultere i en økt pris for produktet (P1 → P2), fordi høyere etterspørsel fører til større konkurranse om produktet.

En endring i etterspørsel kan også være negativ. Et produkt kan gå ned i etterspørsel (f. eks solkrem på vinteren). Da kan man reversere modellen og flytte etterspørselslinjen mot venstre, istedet for høyre fra (D2 til D1), noe som resulterer i en nedgang i pris (P2 → P1).

3)

Ricardo teori om handel kan forklare hvordan land bør spesialisere seg og hvilke handelsvilkår som kan være gunstige for begge parter. Ricardos teori forklarer både absolutte fortrinn og komparative fortrinn. Absolutte fortrinn er den som produserer mest, som er Italia for begge produkter, men er ikke relevant for å forklare potensiell handel.

Komparative fortrinn, derimot, ser på produksjonsforutsetninger sammenlignet med andre land.

120	7000
$120/7000 = 1/50$	$7000/120 = 50$
80	2000
$80/2000 = 1/25$	$2000/80 = 25$

I tabellen over kan man se hva hvert land må gi opp for å produsere en enhet av den andre varen, dette kalles marginal opportunity cost. Italia kan produsere 50L rødvin per tonn oliven det ikke produser og må gi opp 50 L rødvin per tonn oliven den skal produsere.

Hellas kan produsere 25 L rødvin per tonn oliven og må gi opp 25 L rødvin per tonn oliven den skal produsere.

Italia har dermed det komparative fortrinnet i rødvinsproduksjon, fordi det har et større produksjonsforhold enn Hellas; 50 L rødvin per tonn oliven vs. 25 L rødvin per tonn oliven.

Hellas, derimot, har det komparative fortrinnet i olivenproduksjon, fordi det koster de mindre å produsere 1 tonn oliven enn Italia; 25 L rødvin vs. 50 L.

I følge Ricardo vil det derfor være lønnsomt for begge parter å spesialisere seg i det produktet de har komparative fortrinn og deretter handle med hverandre for å få begge produkter. Ved å gjøre dette oppnår begge mer enn hva de hadde klart å produsere selv.

Hvis Hellas og Italia bytter oliven mot rødvin for en pris mellom 26-49 L rødvin per tonn, så tjener begge land på dette.

4)

Marx's teori om fallende profitt går ut på at når profitten går ned, vil kapitalistene søke andre måter å innhente profitt på, ofte gjennom spekulative metoder i andre industrier eller markeder og ved å utvide seg. Marx mener at fallende profitt fører til kriser. Spekulasjon kan skape bobler, hvis boblen sprekker blir det en økonomisk krise. Spekulasjonsbobler har ført til flere kriser (Eks: dot.com-boblen og finanskrisen). Fallende profitt kan også føre til at kapitalistene må søke etter nye ressurser eller landområder, noe som kan resultere i imperialisme og kolonisering. Fallende profitt kan også føre til søken etter nye markeder, som f.eks ved å ta kvinner eller barn inn i arbeidsmarkedet. Disse fikk vanligvis lavere lønn enn mannlige arbeidere, noe som førte til høyere profitt for kapitalistene. Det frigjorde også et nytt marked; barnepass og skolering. Dermed kunne kapitalistene skape profitt ved å sikte seg inn mot nye markeder og redusere lønnskostnader.

5)

De vanligste analyseenhetene i den neo-klassiske tradisjonen er forbrukere. Den neo-klassiske tradisjonen bygger på antakelser om forbrukere som antar at de er rasjonelle, profittmaksimerende og har fullstendig informasjon. Fordelen med dette er at man kan predikere ved hjelp av disse antakelsene. F.eks. kan man predikere etterspørsel for produkter, noe som kan være svært nyttig for å vite hvor mye man skal produsere.

Nytte er også viktig i den neo-klassiske tradisjonen. I den klassiske tradisjonen var det produksjonstiden/kostnaden som utgjorde prisen for en vare, men den neo-klassiske tradisjonen tok dette videre ved å legge til nytten av et produkt. For noen kan nytten av et produkt være høyere enn for andre, dermed vil de være villige til å betale mer for produktet.

6)

Studwell forklarer jordreform som et nødvendig første steg innen økonomisk utvikling fordi det både øker produksjonen (output) og det skaper et marked. Landreformer betyr en oppdeling av

jordbruksareal, hvor hver familie får et lite jordstykke, noe som kan man øke produksjonen i landbruket betraktelig.

I Nord-Øst Asia ble dette gjort i flere land; Kina, Japan, Taiwan, Korea. Grunnen til at dette er et sentralt steg er at i utviklingsland arbeider ofte store deler av befolkningen i jordbruk, opptil 3/4, ofte med store landeiere som likner på føydalsamfunn og en liten andel som eier eget land, får man en veldig fattig befolkning. Ved i innføre en jordreform hvor man deler opp jordbruksarealet til familier mot billig leie eller utdeling av arealet kan man oppnå en mye større produksjon fordi det blir lagt inn langt flere arbeidstimer per jordstykke enn ved vanlig jordbruk, dette kaller Studwell "gardening". Dermed får man brukt hele arbeidsstyrken sin, og de fleste er i arbeid, ikke nødvendigvis særlig lønnsomt arbeid, men de er i arbeid og blir gjort nytte av.

Videre i jordreformen satte flere land et anslag i gjennomsnittsproduksjon, og alt man produserte over kunne man ta selv som profitt. Dette incentiverte landbrukerne til å legge inn ekstra timer og jobbe hardt på jordstykket sitt slik at de kunne tjene ekstra.

Når mange begynner med dette oppstår det et slags perfekt konkurransemarked hvor hver familie kan regnes som et "firma" hvor alle konkurrerer med alle. Dette fører også til økt produksjon.

En av de viktigste utfallet av landreform er at det skaper et marked. Bønderne har nå et overskudd (penger), som de kan bruke på varer for å forbedre jordbruket eller livet sitt. Dermed har man skapt et marked for å selge varer produsert i fabrikker (manufacturing).

Videre viser Studwell til eksempler i f.eks. i Sør-Øst Asia eller Afrika, hvor land har "hoppet over" jordreform (å skape overskudd for bønder, som skaper et forbrukermarked), for å gå rett på produksjon (manufacturing). Dette resulterer sjelden i stor økonomisk vekst, fordi man mangler det viktigste ved å produsere varer, nemlig et marked å selge til. Det er dette som er essensen i landreformen, det at man gir befolkningen i landbruk (ofte store deler av befolkningen ca 3/4) et overskudd som de kan bruke på varer som danner grunnlaget for å etablere fabrikker.

7)

I følge Bates (2008), hva er problemet med det han kaller 'kontrollregimer' ('control regimes')?

Problemet med kontrollregimer er at de sjelden opprettholder politisk orden over lengre tid. Bates skiller dikotomisk mellom politisk orden; 0 eller 1. Bates viser til *Fruits of Independence*; i dekoloniseringstiden på 60-70 tallet følte mange afrikanere at de fortjente penger, varer, styresmakt osv. etter mange år som koloniland. Dette førte til at statsledere i innførte kontrollregimer fordi de mente at det nå var deres tur til å fylle lommeboken.

To kausalkjeder i følge Bates

Predation -> citizens take up arms -> political order : 0

Protection -> citizens work, pay taxes -> political order: 1

Bates har tre kriterier for et kontrollregime; 1) kontroll over militæret, 2) kontroll over politiet og 3) kontroll over en stor nok befolkningsgruppe til å sikre seg stemmer. I et kontrollregime kan dermed en statsleder ved å sikre militæret, politiet og den essensielle befolkningsgruppen nok ressurser, og dermed holde sin posisjon som leder. Ved å sikre militæret og politiet økonomiske ressurser, kan man forhindre et militær-/politikupp ved å holde de fornøyd og ved å sikre en befolkningsgruppe ressurser i form av infrastruktur, subsidier osv. kan man sikre seg en velgerbase og støtte i en stor del av befolkningen. Det er viktig å huske at det er veldig mange etnisiteter innad i Land i Afrika og ved å sikre seg støtte i en av de større befolkningsgruppene kan man sikre seg overtall.

Ved å kun gi en større folkegruppe støtte, vil det føre til konflikt og uro innad i landet, samt økte forskjeller.

Bates mener at alle ledere i et kontrollregime er ute etter å fylle sin egen lommebok, enten gjennom det han kaller *predation* eller *protection*. Hvis en leder driver med predation så utnytter lederen borgerne sine gjennom å ta profitten fra naturressurser selv, høy beskatning

eller tyveri. Hvis lederen driver med beskyttelse av borgerne (protection), kan man sikre seg inntekter i form av skatt; befolkningen beskyttes og jobber, betaler dermed skatt. Videre viser Bates til en tidshorisont ledere har å forholde seg til, som vil påvirke om de vil predate eller protecte borgerne. Over lengre tid vil en leder tjene bedre på å beskytte borgerne og nyte fordelene av skattegevinster, men det øker også formuen/inntekten til borgerne som igjen fører til økt sjanse for predation.

Hvis statslederen frykter et kupp eller tap i et valg, øker sannsynligheten for predation, fordi statslederen har en kortere tidshorisont (rate of discount) å fylle lommene på.

Besvart.

2 Del 2

Svar på 1 av følgende spørsmål (50%):

Spørsmål 1: Forklar enten den vellykkede økonomiske utviklingen eller mislykkede økonomiske utviklingen i et valgfritt land, fra et 'evolutionary economics'-perspektiv.

Spørsmål 2: Velg et relevant teoretisk perspektiv å diskutere problemet med økonomisk ulikhet, samt mulige botemidler.

Spørsmål 3: Diskuter den globale finanskrisen (2008-2009) i lys av en statsgjeldkrise, slik tilfellet var for Hellas og Island.

Skriv ditt svar her

1)

Evolusjonær økonomi ser på økonomisk utvikling i forskjellige stadier. Friedrich List er en av de mest kjente evolusjonære økonomene og har hatt enorm påvirkning for utvikling i Nord-Øst Asia. Han hadde en historisk, induktiv tilnærming til økonomisk utvikling. Ved å se på den økonomiske utviklingen i land som USA og England observerte han nødvendige steg til økonomisk utvikling; handel for å lære, proteksjonisme og eksport. List ga også uttrykk for viktigheten av staten for å drive økonomisk utvikling. Staten måtte bidra til å presse firma mot eksportorientert produksjon og samtidig beskytte sine "infant industries" mot import og det internasjonale marked. Det ble dermed viktig å drive både proteksjonistisk politikk og en eksportorientert produksjon.

Korea har hatt en svært vellykket økonomisk utvikling og kan forklares fra et evolusjonært økonomisk perspektiv. Etter 2. verdenskrig ble Korea oppfordret av USA til å innføre en landreform, i frykt for kommunistiske revolusjoner. Landreformen gjorde at staten betalte ut de store landeierne for å dele opp jordbruksarealet mellom bønderne (største andelen av befolkningen) i små jordstykker. Studwell (2013) forklarer jordreform som et nødvendig første steg innen økonomisk utvikling fordi det både øker produksjonen (output) og det skaper et marked ved at bønderne fikk et overskudd og dermed fortjeneste. Korea var et svært fattig land og lå under gjennomsnittet i BNP for de Nord-Øst Asiatiske landene i etterkrigstiden. For å ta det neste steg i industrialiseringsprosessen, valgte Korea å se til Japan, som allerede hadde en sterk økonomisk utvikling, for hjelp. Japansk vellykkede økonomiske utvikling kan sies å takkes mye av den evolusjonære økonomen Friedrich List. Japanerne studerte List nøye og fulgte hans "oppskrift" for utvikling, som dermed smittet over på Korea.

Etter Park ble utnevnt som leder på begynnelsen av 60-tallet hadde han som mål å industrialisere Korea. Det begynte med å se til Japan og Europa for å lære teknologi og produksjon, samt bygge handelsrelasjoner. Videre tok Park å etablerte spesialiserte utviklingsetater og tok kontroll over banker for å ta kontroll over økonomien. Korea var ikke et demokrati, noe som tillot Park å gjøre dette. I begynnelsen er utviklingen av nasjonale kjerneindustrier som stål- og sementindustri essensielle. For å kunne utvikle industri, må man etablere produksjon for varer som er essensiell i produksjon av andre ting. Stål for å bygge biler, tanks, skip osv. og sement for bygging av hus, infrastruktur osv. Dermed ble stålproduksjon et fokus for Korea. Å produsere slike varer selv er viktig, fordi det også fører til læring. F. eks. Det å produsere billakk kan gi kjemikunnskaper overførbart til andre industrier, eller det å produsere bilmotorer kan være overførbart til å produsere motorer til motorsykler, fly osv.

Videre ble firmaer kjøpt opp av staten og bankene ble gitt beskjed om å nesten eksklusivt gi lån til industri som ønsket å produsere for utlandet. Industriene ble subsidiert av staten, som gikk med tap, for å fremme utvikling og proteksjonismen begynte. Handelsbarrier og importforbud ble innført for å beskytte de voksende industriene, noe som List sammenlignet med å ta en utdanning; man utsetter fortjeneste for å få en høyere fortjeneste i framtiden.

Det er viktig å anerkjenne statens rolle i en industrialiseringsprosess. Diktaturer eller autoritære ledere kan være sentrale i økonomisk utvikling fordi de kan ta mye mer kontroll over økonomien enn f.eks et demokratisk land. Det hadde f.eks vært umulig å fått gjennom en landreform i et demokratisk land, da landeierne ofte har mye makt. Men det er også viktig å påpeke at diktaturer eller autoritære ledere ikke alltid har gode intensjoner for landet sitt. Man kan kanskje bruke Koreakrigen og oppdelingen av Korea (Nord/Sør) som en faktor her. De vant krigen, med støtte fra USA, og ønsket å utvikling og industrialisering. USA spilte definitivt en rolle her, hvor de hadde en del myk makt over landet.

Videre rettet staten mye fokus mot de voksende industriene, bankene ga svært gode betingelser til industrier som ønsket å eksportere, så gode at de ofte tjente på å ta opp lån for å

vokse. Samtidig som denne politikken ble ført, forsøkte staten å lære mest mulig fra andre industrialiserte land og modernisere Korea. Hyundai ble over tid et enormt firma, de samarbeidet med Japan og de hentet inn europeere for å lære de om bilindustri og produksjon.

Et annet viktig punkt for utvikling er at staten må motstå liberaliseringspress fra Vestlige land og institusjoner som IMF. Korea klarte å motstå press og beskytte industriene sine. Dette ble gjort ved å "lyge" og late som de skulle liberalisere, mens de egentlig holdt sine statlige industrier på "kort bånd" som Studwell kalte det. Dette er en tendens man ser fra allerede industrialiserte, vestlige land til å presse utviklingsland eller økonomier i utvikling til å liberalisere sin handelspolitikk for å få tilgang til deres marked. Men dette skader økonomien fordi landet kan bli utsatt for utnyttelse, valutaspekulasjoner og utenlandske eiere. Problemet med dette er f. eks. at utenlandske eiere ikke bryr seg om landets utvikling, men kun profitt, og kan dermed kun importere, eller sikte seg inn mot det nasjonale markedet, ettersom de ikke bryr seg om eksport ut av landet. Man har også sett at utenlandske valutaspekulasjoner kan forstyrre valutaverdien, som kan forhindre vekst.

Korea opererte i mange år med liten vekst i økonomien på papiret for å beskytte sine industrier i forberedelsene på å gå ut til eksportmarkedet. Et viktig punkt å bemerke var at staten ikke støttet monopoler, men forskjellige firma, slik at det oppstod konkurranse innad i landet. Ved å gi strenge krav, kunne staten se hvilke firmaer som etterleverte krav og hadde god utvikling. Hvis et firma gjorde det dårlig, ble det stengt ned eller fusjonert inn i et av de mer vellykkede firmaene, Eks: Kia fusjonert inn i Hyundai. Dette kaller Studwell (2013) for "export discipline". Dette er svært viktig for økonomisk utvikling, da statlig støttede monopoler ikke trenger å forholde seg til konkurranse, noe som kan resultere i dårligere vekst. Da industriene ble ansett som konkurransedyktige på det internasjonale markedet, ble de "sluppet fri" i verdensmarkedet.

Korea lå litt bak de andre asiatiske "tigerne" i sin utvikling, og da den asiatiske krisen skjedde på 90-tallet måtte IMF gå inn i Korea å liberalisere landet økonomisk. Korea ansees som en av de få landene som har blitt liberalisert av IMF på riktig tidspunkt, altså at økonomien deres var klar for å åpnes for verden. Siden har de opplevd stor vekst og Koreas tidligere statlig støttede firma som Hyundai og Samsung utviklet seg til å bli verdensledende firma. Økonomisk liberalisering innebærer privatisering, åpen økonomi for investeringer og nedbygging av handelsbarrierer og toll.

Besvart.